

Paulina WINIARSKA*

*Wydział Filozoficzny, Akademia Ignatianum w Krakowie

Filozofia XVII wieku — jej źródła i kontynuacje. Klasyki filozofii XVII wieku i ich współczesna recepcja

W dniach 28-29 czerwca 2017 roku na Wydziale Filozoficznym Akademii Ignatianum w Krakowie odbyła się XIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Filozofia XVII wieku — jej źródła i kontynuacje. Klasyki filozofii XVII wieku i ich współczesna recepcja”. Należy zaznaczyć, że te konferencje odbywają się cyklicznie, przy współpracy ośrodków akademickich z całej Polski. Tegoroczne spotkanie zostało zainicjowane i zorganizowane przez ks. dr. hab. Bogdana Lisiaka SJ. Konferencja stanowiła godny polecenia i kontynuowania przykład kooperacji i dialogu na szczeblu międzyuczelnianym.

Otwarcia konferencji dokonał Rektor Akademii Ignatianum Jego Magnificencja prof. dr hab. Józef Bremer SJ.

Ze względu na rozległą tematykę konferencji podzielono ją na bloki tematyczne, w ramach których toczyły się obrady w kilku sesjach jednocześnie.

W bloku Leibnizowskim zostały wygłoszone referaty dotyczące wymiaru filozoficzno-językowo-prawnego koncepcji Gottfrieda

Wilhelma Leibniza. Doktor Krzysztof Korzyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego wygłosił referat pt. „Semiotyczny wymiar filozoficzno-językowego projektu G.W. Leibniza i jego współczesne realizacje”. Prelegent omówił wybrane semiotyczne aspekty przedsięwzięcia Leibniza związane z poszukiwaniem „alfabetu myśli ludzkich”. Następna prelegentka, Aleksandra Horowska, reprezentująca Uniwersytet Wrocławski, podjęła problematykę z zakresu wykładni prawa w dziele Leibniza *De legum interpretatione...* Profesor dr hab. Jolanta Żelazna z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu wygłosiła odczyt dotyczący sposobu percepcji Barucha Spinozy w myśli filozoficznej Karla Jaspersa. Prelegentka zajęła się poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie, co skłoniło Jaspersa do analizy dzieł Spinozy.

Uczestnicy konferencji skupiający się w bloku Kartezjańskim zajęli się metodą filozoficzną Kartezjusza oraz wpływem innych filozofów na ostateczny kształt jego myśli. Doktor hab. Przemysław Gut z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego poszukiwał odpowiedzi na pytanie „Czy wątplenie Kartezjańskie stanowi niezbywalny składnik metody filozoficznej?”. Ksiądz dr Marek Sołtysiak z Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie analizował wpływ sceptycyzmu Michela de Montaigne’a na myśl filozoficzną René Descartes’a. Prelegent w wystąpieniu wykazał źródła sceptycyzmu Montaigne’a. Następnie w zarysie przedstawił główne wątki jego sceptycyzmu, tzn. krytykę zmysłów i rozumu, fideizm, ale przede wszystkim jego pragmatyzm i związany z nim konserwatyzm. Doktor hab. Tomasz Steglański z Uniwersytetu Łódzkiego przedstawił referat pt. „Gérauda de Cordemoy uwag kilka na temat wyższości nauki Descartes’a nad filozofią szkolną (scholastyką) oraz argumenty w sprawie jej zgodności z Pismem Świętym”. Referent podjął rozważania dotyczące złożonego problemu dotyczącego wiary i wiedzy, jak również rozbieżnego rozumienia prawdy i jej źródeł.

W bloku Nowożytnie Przyrodoznawstwo dr Robert Podkoński z Katedry Historii Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego wygłosił odczyt pt. „Fundamenty czy źródła? Czternastowieczna spekulatywna filozofia przyrody a fizyka nowożytna”. Referent omówił kwestię przełama-

nia przez Wilhelma Ockhama zakazu *metabasis*, procedury *secundum imaginationem* i *ceteris paribus*, zastosowanie rachunku proporcji, odróżnienie opisu *penes causam* i *penes effectum* w odniesieniu do ruchu lokalnego, wypracowanie pojęcia szybkości chwilowej oraz metodę „obliczania” szybkości średniej w ruchu jednostajnie zmiennym. Doktor hab. Elżbieta Jung, profesor Uniwersytetu Łódzkiego, naszkicowała „linię rozwojową” głównych koncepcji filozoficznych Galileusza i jego angielskich zwolenników.

Czwarty blok tematyczny skupiał referaty znajdujące się w kręgu Nowożytnego Empiryzmu. Doktor Bartosz Żukowski z Uniwersytetu Łódzkiego wygłosił referat pt. „Dwie twarze idealizmu i jego siedemnastowieczne korzenie”. Celem wystąpienia była prezentacja zasadniczych impulsów teoretycznych na drodze analizy historycznych warunkowań koncepcji jednego z mniej znanych idealistów angielskich – Richarda Burthogge’a. Profesor dr hab. Adam Grzeliński z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu przedstawił referat „Lock, James i świat czystego doświadczenia”, w którym porównane zostały koncepcje „doświadczenia” omawianych filozofów. Prelegent przedstawił krytykę poglądów Locke’a przeprowadzoną z punktu widzenia Jamesa. Doktor hab. Antoni Szwed, profesor Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, badał współczesną wartość ustaleń Johna Locke’a odnośnie do relacji rozum – wiara. Z kolei prof. dr hab. Zbigniew Drozdowicz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wygłosił referat dotyczący form agnostycyzmu w XVII i XVIII wieku. Odwołał się on do stanowiska Pascala, Hume’a i Kanta oraz ukazał, że u pierwszego i ostatniego z wymienionych filozofów agnostycyzm łączył się wprawdzie z religią, ale w zasadniczo różny sposób.

Piąty blok tematyczny skupił się na filozofii szkolnej (scholastyce). Doktor hab. Artur Banaszekiewicz z Uniwersytetu Łódzkiego przedstawił psychologię Christiana Wolffa, jej przedmiot, metodę i wyniki. Magister Jan C. Orleański wygłosił referat pt. „Suarezjańska koncepcja współdziałania intelektu i woli w procesie stanowienia prawa”. Celem wystąpienia było uporządkowanie rozproszonych w różnych dziełach rozważań Suáreza na ten temat oraz próba porów-

nania ich z myślą św. Tomasza z Akwinu. Ksiądz dr hab. Bogdan Liśniak SJ z Akademii Ignatianum przedstawił referat dotyczący Marcina Śmigleckiego SJ i jego filozofii szkolnej.

Ostatni blok tematyczny można śmiało określić terminem *varia*. Znalazły się tam referaty, których nie sposób zakwalifikować do wyżej wymienionych bloków tematycznych. Jednak interesujące analizy prelegentów i oryginalne obszary ich badań nie pozwalają na pominięcie tych wystąpień. Wojciech Kilan z Uniwersytetu Wrocławskiego podjął temat „Antoine Arnaulda dyskusja z Nicolasem Malebranche na temat natury idei”. W referacie została przedstawiona krótka biografia Antoine Arnaulda wskazująca na jego związki z ruchem jansenistycznym oraz bezpośredni kontakt z Nicolasem Malebranche. Następnie na podstawie utworu „O Prawdziwych i Fałszywych Ideach” Arnaulda została zrekonstruowana jego dyskusja z Nicolasem Malebranche na temat natury idei. Doktor hab. Joanna Usakiewicz z Uniwersytetu w Białymstoku przedstawiła analizę myśli filozoficznej Arnolda Geulincxa w ujęciu Samuela Becketta. Ksiądz dr Dariusz Kucharski z Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie przedstawił ewolucję koncepcji Ducha Natury w filozofii Henry’ego More’a. Doktor Katarzyna Doliwa z Uniwersytetu w Białymstoku w referacie pt. „Czy możliwe jest myślenie bez języka?” przedstawiła rolę języka u Tomasza Hobbesa, który zakładał, że ludzie pozbawieni języka mogą tworzyć własne, prywatne języki, pozwalające im na rozumowanie.

U podstaw organizacji konferencji legło słuszne, jak się okazało, założenie, że odpowiednia formuła i kameralny charakter tworzą forum gorących dyskusji i wymiany poglądów. Wykłady prelegentów cieszyły się zainteresowaniem i aktywnym udziałem uczestników konferencji. Same referaty mogą stać się pomocne w zgłębianiu problematyki filozofii XVII wieku. Prelegenci w swoich wypowiedziach wielokrotnie podkreślali konieczność organizacji i kontynuacji dalszych konferencji, gdyż siedemnastowieczna myśli filozoficzna nie została w pełni zbadana i wymaga dalszych analiz.